

Сталінські КАДРИ

ОРГАН ПАРТБЮРО, РЕКТОРАТУ, КОМІТЕТУ ЛКСМУ,
ПРОФКОМУ І МІСЦЕВКОМУ ХАРКІВСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО

№ 29 (708) | П'ятниця, 24 жовтня 1952 р. | ц. 20 к.

ГЛИБОКО ВИВЧИТИ І ВТІЛИТИ В ЖИТТЯ НОВИЙ ГЕНІАЛЬНИЙ ТВІР Й. В. СТАЛІНА

Вихід у світ кожної нової праці натхненника і організатора всіх наших перемог Й. В. Сталіна є видатною подією в ідейному житті Комуністичної партії Радянського Союзу, в житті всього радянського народу. Опублікований 3 жовтня 1952 року новий визначний твір Й. В. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР» є величезним вкладом у скарбницю марксизму-ленізму. Він знаменує новий, вищий етап у розвитку марксистсько-ленінської політичної економії.

У своєму новому творі товариш Сталін вперше в марксистській літературі дав глибокий всебічний аналіз економічних законів соціалізму, визначив основні умови поступового переходу від соціалізму до комунізму. Водночас товариш Сталін дав всеосяжний марксистський аналіз найважливіших економічних проблем сучасного капіталізму.

Аналізуючи характер економічних законів соціалізму, Й. В. Сталін показав, що вони є об'єктивними законами і відображають процеси економічного розвитку, які відбуваються незалежно від волі людей. Люди можуть відкрити закони природи і суспільства, пізнати їх і використовувати їх в інтересах суспільства, але вони не можуть ні змінити, ні скасувати їх. Виняткове значення має відкриття товаришем Сталіним основного економічного закону соціалізму. У своєму новому творі Й. В. Сталін дає таке класичне визначення цього закону: «Істотні риси і вимоги основного економічного закону соціалізму можна було б сформулювати приблизно так: забезпечення максимального задоволення постійно зростаючих матеріальних і культурних потреб усього суспільства шляхом безперервного зростання і вдосконалення соціалістичного виробництва на базі вищої техніки».

В цьому визначенні з винятковою силою і глибокою підкреслено, що метою соціалістичного виробництва є не прибуток, а людина з її постійно зростаючими потребами, для максимального задоволення яких здійснюється безперервний ріст і вдосконалення виробництва. Наочним проявом цього є ухвалені XIX з'їздом партії директиви по п'ятому п'ятирічному плану розвитку СРСР на 1951—1955 роки.

Першорядне значення має і питання про особливості товарного виробництва при соціалізмі, всебічно розроблене Й. В. Сталіним у новій роботі.

Роз'яснені товаришем Сталіним особливості товарного виробництва і закону вартості при соціалізмі мають неоціненне значення для розв'язання практичних завдань соціалістичного господарства, для боротьби за підвищення рентабельності і т. ін.

Величезну увагу в новому творі товариш Сталін приділяє визначенню шляхів переходу від соціалізму до комунізму в нашій країні. Товариш Сталін вчить: щоб підготувати справжній, а не декларативний перехід до комунізму, треба здійснити три основні попередні умови:

по-перше, міцно забезпечити безперервне зростання всього суспільного виробництва з переважним зростанням виробництва засобів виробництва, без чого неможливо здійснити розширене відтворення;

по-друге, шляхом поступових переходів, здійснюваних з вигодою для колгоспів і, значить, для всього суспільства, піднести колгоспну власність до рівня загальнонародної власності, а товарний обіг, також шляхом поступових переходів, замінити системою продуктообміну;

по-третє, добитися такого культурного росту суспільства, який би забезпечив усім членам, суспільства всебічний розвиток їх фізичних і розумових здібностей, щоб члени суспільства мали можливість здобути освіту, достатню для того, щоб вільно обирати собі професію і стати активними діячами суспільного розвитку.

На основі всебічного аналізу найважливіших економічних проблем сучасного капіталізму товариш Сталін показав загострення загальної кризи капіталізму на теперішньому етапі і підкреслив, що найважливішим економічним результатом другої світової війни та її господарських наслідків є розпад єдиного, всеосяжного світового ринку.

Вихід у світ нового класичного твору товариша Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР» ставить перед колективом нашого університету завдання глибокої перебудови учбової, наукової і політико-виховної роботи. Насамперед всі наукові працівники, студенти, адміністративно-технічний персонал повинні глибоко вивчити цей геніальний твір. Для цього треба переглянути плани семінарів підвищеного типу, лекторіїв і гуртків, включивши в них теми, що допоможуть міцно засвоїти новий видатний твір марксизму-ленізму. Вивчення цього твору треба покласти і в основу роботи товаришів, які самостійно вивчають марксистсько-ленінську теорію.

Велику роль тут повинні відіграти теоретичні конференції в групах, на курсах і факультетах, з залученням до участі в них всіх викладачів і студентів.

Особливо відповідальні завдання щодо перебудови всієї роботи і пропаганди нових теоретичних положень, розвинутих товаришем Сталіним, стоять перед кафедрами суспільних наук, в першу чергу перед кафедрою політичної економії. Ці кафедри повинні переглянути і доповнити програми, перебудувати курси лекцій, плани семінарських занять тощо. Треба також переглянути і відповідно поповнити тематику дипломних і курсових робіт, плани роботи студентських наукових гуртків.

Почесний обов'язок кафедр суспільних наук — широко пропагувати цей визначний твір серед громадськості нашого міста.

Велику увагу треба приділити перебудові наукової роботи. Перед кафедрами суспільних наук, знов-таки в першу чергу перед кафедрою політичної економії, стоїть завдання допомогти іншим кафедрам університету у вивченні нового твору Й. В. Сталіна і в застосуванні положень цього твору в практичній діяльності.

Ректорат і партійне бюро університету повинні очолити роботу по глибокому вивченню твору товариша Сталіна з економічних проблем соціалізму і встановити повсякденний контроль за перебудовою роботи кафедр.

Здійснення цих заходів допоможе піднести всю учбову, наукову і політико-виховну роботу в університеті на новий, ще вищий рівень.

„...Інтереси нашої партії не тільки не суперечать, а, навпаки, зливаються з інтересами миролюбних народів. Щождо Радянського Союзу, то його інтереси взагалі невіддільні від справи миру в усьому світі“.

Й. Сталін.

КОЛЕКТИВ УНІВЕРСИТЕТУ ВИВЧАЄ ДОКУМЕНТИ XIX З'ЇЗДУ, ІСТОРИЧНУ ПРОМОВУ Й. В. СТАЛІНА

☆

З величезним піднесенням

Колектив історичного факультету з величезним піднесенням зустрів рішення XIX з'їзду Комуністичної партії та історичну промову товариша Сталіна на заключному засіданні.

З особливою радістю відмічали на факультеті вихід у світ нової визначної праці Й. В. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР». Схвалюючи рішення з'їзду, наукові працівники і студенти взяли на себе конкретні зобов'язання, спрямовані до поліпшення навчання, дисципліни і розгортання громадської роботи.

На факультеті організовано вивчення матеріалів з'їзду по академічних групах. Партійне бюро і деканат вжили всіх заходів, щоб створити найкращі умови для глибокого вивчення матеріалів XIX з'їзду партії.

Весь колектив факультету приступив до глибокого вивчення промови товариша Сталіна на заключному засіданні з'їзду.

З великим інтересом викладачі і студенти вивчають доповіді тт. Маленкова, Сабурова, Хрушова, виступи тт. Берія, Мікояна, Булганіна, Суслова.

Г. СІХАРУЛІДЗЕ.

Вчитися ще краще

Разом з усім радянським народом студенти економічного факультету переживають велике політичне і трудове піднесення.

В ці дні ми з особливою відповідальністю перед партією і Батьківщиною ставимося до свого навчання. Останніми днями у студентів значно поліпшала трудова дисципліна, підвищилася якість семінарів на курсах.

Відмінники навчання тт. Ентов, Федченко, Першукова (четвертий курс), Кім, Макаров (третій курс) показують на семінарах глибокі знання. У своїх відповідях вони вміло пов'язують застосований матеріал з новою роботою товариша Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР».

Сповнені бажання ще краще вчитися, щоб у недалекому майбутньому стати повноцінними спеціалістами, гідними великої сталінської епохи, студенти економічного факультету з новим піднесенням беруться до навчання.

А. НАУМЕНКО,
студент четвертого курсу
економічного факультету.

Студенти другого курсу історичного факультету вивчають матеріали XIX з'їзду партії.

Фото В. КУЛІШОВА.

Гордість за народ, за партію

З глибокою увагою, з величезним політичним і трудовим піднесенням проходить зараз на географічному факультеті вивчення матеріалів XIX з'їзду комуністичної партії Радянського Союзу та історичної промови товариша Сталіна. Серце кожного з нас сповнене гордістю за свій народ, за комуністичну партію, що стала могутньою силою, за Радянську Батьківщину, любов'ю до рідного Сталіна.

Відповідальна за політсектор тов. Сиволгіна проведе інструктаж групові, які допоможуть спрямувати роботу комсомольських груп. Огляди газет і журналів у групах збагачують знання комсомольців, ширше розкривають перед ними величезні перспективи майбутнього. Питання успішності і підвищення дисципліни стоять в центрі уваги нашої комсомольської організації. Добре проходять семінари з соціально-економічних дисциплін, практичні заняття з окремих предметів.

Керуючись рішеннями історичного XIX з'їзду, ми переглянули форми і методи нашої роботи. Враховуючи помилки і недоробки минулого року, намітили конкретний план на найближчі місяці. Ми ставимо завдання підне-

В. МАЛЄВА,
секретар комсомольської
організації географічного
факультету.

Глибоко вивчити історичні документи

16 жовтня поточного року на об'єднаному засіданні кафедр стародавньої історії та історії середніх віків була прочитана промова Й. В. Сталіна на заключному засіданні XIX з'їзду партії.

У своїх виступах члени кафедри відзначали величезне значення промови великого вождя народів. Це видатна історична подія, яка схвилювала весь радянський народ, все прогресивне людство.

На цьому ж засіданні була заслухана доповідь «Ге-

ніальна праця Й. В. Сталіна «Економічні проблеми соціалізму в СРСР» і завдання кафедр стародавньої історії та історії середніх віків».

Після доповіді і виступів членів кафедри було ухвалено приступити до глибокого вивчення нової праці товариша Сталіна з питань економіки соціалізму і підготувати три доповіді про зміни у програмах і планах по курсах первісного суспільства, стародавнього світу і середніх віків у світлі цієї історичної праці.

В. Г.

Проф. Л. А. Шкорбатов і співробітники кафедри нижчих рослин оброблюють матеріали експедиції на ріку Молочну.
Фото В. КУЛІШОВА.

Вклад вчених

Директиви XIX з'їзду партії покладають великі зобов'язання на нас, наукових працівників, і примушують переглянути в новому світлі всю наукову тематику. Робота кафедри ентомології спрямована на розв'язання насущних питань науки і практики: вивчення закономірностей формування ентомофауни (в першу чергу шкідливої) степової і лісостепової зон УРСР в зв'язку з реалізацією сталінського плану перетворення природи і великими будовами комунізму.

Вивчення цих закономірностей потрібне для дальшого розроблення заходів по боротьбі з шкідливими сільськогосподарського і лісового господарства. Тому й далі кафедри будуть продовжувати цю роботу.

Недоліком робіт попереднього періоду були повільні темпи оформлення результатів наших досліджень і великі затримки в їх опублікуванні (особливо у виданнях університету); з цієї причини їх не могли широко використовувати. Внаслідок цього в ряді випадків вони втрачали актуальність, і пріоритет кафедри губився. Цих недоліків треба позбутися в першу чергу.

В наступному 1953 році—

третьому році п'ятої п'ятирічки — кафедра ентомології буде вивчати ентомофауну північно-східних степових і лісостепових районів України і прилеглих районів РРФСР; в районі Каховського поду (Запорізької області) буде продовжене вивчення впливу зрошення на фауну шкідливих комах. Співробітники кафедри зобов'язуються підготувати до друку збірник кафедри ентомології, присвячений вивченню ентомофауни Каховської гідроелектростанції та Південно-Українського каналу, і закінчити монографії про попелиць і жуків-блосиць степової зони України.

Водночас будуть продовжені дослідження над жуками та пластинчатовусими, до яких належить багато першорядних шкідників сільськогосподарства та лісництва, фауни СРСР. На кінець 1952 року уже вийшли з друку три випуски цієї праці, а зараз закінчується підготовка до друку четвертого випуску.

Натхнені рішеннями XIX з'їзду партії і промовою товарища Сталіна, працівники кафедри ентомології докладуть всіх своїх сил для успішного виконання актуальних наукових завдань.

Проф. С. МЕДВЕДЬ.

Наші зобов'язання

Колектив харківської групи «Гіпровузу» взяв на себе зобов'язання закінчити технічний проект 17-поверхового корпусу університету до 35 роковин великого Жовтня і подати його на затвердження в Міністерство вищої освіти не пізніше 20 листопада.

Щоб забезпечити своєчасне виконання технічного проекту, члени колективу взяли на себе індивідуальні зобов'язання. Найбільш успішно виконують свої зобов'язання керівник санітарно-технічної бригади інженер О. Ф. Юдін та старший інженер Р. Г. Черняк. Вони забезпечують проведення своїх робіт точно за графіком.

З усього комплексу проекту вже розроблені робочі креслення по студентському гуртожитку. Зразу ж після затвердження проекту почнуться роботи. Вже в кінці 1953 року заплановано ввести в експлуатацію гуртожиток на 600 місць.

В. КУБРАК,
начальник харківської групи
«Гіпровузу».

ГІДНО ЗУСТРІНЕМО СВЯТО

Географічний факультет готується гідно зустріти 35 роковини великого Жовтня. Буде оформлений стенд, присвячений успіхам Комуністичної партії Радянського Союзу в боротьбі за перемогу соціалізму і побудову комунізму в нашій країні. Святкові плакати і лозунги прикрасять коридори та аудиторії факультету.

Кулькомісія почала підготовку до проведення урочистого вечора.

Студенти факультету, як і весь радянський народ, зустрінуть наступні роковини Жовтня новими успіхами в навчанні і в підвищенні трудової дисципліни.

ПОЛІГРАФІСТИ УНІВЕРСИТЕТУ ВИКОНАЛИ СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

На честь XIX з'їзду ВКП(б) колектив друкарні й видавництва взяв на себе підвищені соціалістичні зобов'язання. До відкриття з'їзду була закінчена друком книга дійсного члена Академії наук УРСР М. П. Барабашова «Боротьба з ідеалізмом в галузі космогонічних і космологічних гіпотез», тиражем 10.000 примірників; із них 3.000 примірників передано торговельним організаціям.

Крім того, була закінчена друком цікава книга «Із історії вітчизняної хімії», обсягом 20 друкованих аркушів, яка висвітлює роль учених Харківського університету в розвитку хімічної науки.

В цій книзі публікуються дуже цінні матеріали про видатного російського вченого М. М. Бекетова, його пріоритет в галузі фізико-хімії. На підставі фактичних матеріалів доведено, що М. М. Бекетов, вперше в історії вищих учбових закладів, саме в Харківському університеті почав читати курс фізичної хімії, і не тільки читав, але й видав його літографським способом. Один примірник цього курсу зберігається в Центральній науковій бібліотеці ХДУ. Проф. Л. М. Андреасов зібрав багатий фактичний матеріал про роботу фізико-хімічного товариства

при Харківському університеті, його роль у науковому і громадському житті. Закінчується збірник ґрунтовною статтею проф. М. А. Ізмайлова «Вчення про розчини від Менделєєва до наших днів», де він розглянув основні роботи вітчизняних учених з цього важливого розділу хімічної науки.

До дня відкриття з'їзду підготовлено до друку два томи наукових праць філологічного і географічного факультетів ХДУ, обсягом по 15 друкованих аркушів кожний.

Особливо відзначилися в змаганні на честь XIX з'їзду партії лінотипист М. Нітенко, складачі С. Муха і Т. Забелін, друкарниці М. Безридна і Є. Смірнова, палітурниця Н. Лисенко і виконуючий обов'язки начальника друкарського цеху П. Левченко.

До XXXV річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції поліграфісти університету так само взяли на себе підвищені соціалістичні зобов'язання з тим, щоб річний план видавництва, затверджений Міністерством вищої освіти СРСР (41 назва, загальний обсяг 502 обліково-видавничих аркушів) виконати до дня Сталінської Конституції—5 грудня 1952 року.

Г. ЦВІРКУНЕНКО.

Вперше на Україні

На початку жовтня поточного року в нашому університеті — вперше на Україні — відкрито спеціальний лабораторний практикум для студентів третього, четвертого і п'ятого курсів фізико-математичного факультету.

В добре устаткованих лабораторіях студенти зможуть практично ознайомитися з новітніми методами вимірювання температур, з тензійним термометром, з особливостями роботи з рідкими газами, за допомогою яких одержують низькі температури, що має важливе значення для дослідження фізичних властивостей речовин у критичних умовах.

У цьому практикумі студенти користуватимуться вперше сконструйованою дуже оригінальною і

простою устатковкою для одержання високого тиснення.

Тут в масовому масштабі застосовуватимуть градування термопар при низьких температурах з допомогою точного потенціометра.

В організації практикуму взяли активну участь наукові працівники кафедри експериментальної фізики — Б. І. Веркін, Н. С. Руденко, Н. Н. Багров.

Практикум відкриє перед кафедрою і студентами фізико-математичного факультету нові шляхи й можливості для наукових досліджень, для розв'язання цілого ряду важливих технічних проблем народногосподарського значення.

А. ДАНЧИЧ.

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Недавно після багаторічної перерви вийшов другий том «Учених записок» Історичного факультету Харківського державного університету ім. Горького¹.

У збірнику опубліковано 9 статей, з яких 5 — по кафедрі історії СРСР і 4 — по кафедрі стародавньої та нової історії.

Три перших статті присвячені одній проблемі — історії Радянської держави в період Жовтневої революції і громадянської війни (статті тт. Королівського, Рибалки та Слюсарського).

Стаття доцента С. М. Королівського «З історії боротьби за скликання першого з'їзду Рад України» є частиною дослідної роботи автора з історії соціалістичної революції на Україні. Тов. Королівський перший з числа дослідників цього питання притягує широке коло джерел про перший з'їзд Рад, який проголосив Ра-

дянську владу на Україні. Автор показує, як трудящі України, керовані партією Леніна — Сталіна, з допомогою братського російського народу боролися за скликання з'їзду. У статті переконливо доведено основний тезис про те, що боротьба за скликання з'їзду була найважливішим засобом мобілізації мас на утвердження Радянської влади на Україні. Тому скликання з'їзду було неможливе без підготовки збройного повстання, без рішучого розгрому сил контрреволюції і насамперед націоналістичної Центральної ради.

Автор наводить цікаві матеріали, що показують, як під проводом Леніна і Сталіна український народ зміг створити свою Радянську державу. Всі основні висновки автор переконливо доводить і підтверджує досліджуваним фактичним матеріалом.

Доцент І. К. Рибалка у статті «Збройна боротьба українського народу проти буржуазно-націоналістичної директорії» досліджує історію боротьби трудящих України проти петлюрівської директо-

рії в 1918—1919 рр. Автор зібрав і науково обробив величезний фактичний матеріал, який переважно публікується вперше в історичній літературі, незважаючи на появу перед цим спеціальної монографії тов. Лихолата. Автор чітко і переконливо визначає етапи боротьби проти директорії, ґрунтовно характеризує весь хід боротьби під проводом В. І. Леніна та Й. В. Сталіна при братерській допомозі російського народу. В статті вдало висвітлено напрям основних ударів по ворогу і поєднання наступальних операцій радянських військ та партизан, які з двох боків громали петлюрівців.

Стаття доцента А. Г. Слюсарського присвячена історії організації комітетів бідноти на Україні в 1919 році. Вона являє собою частину роботи автора з історії радянського селянства в період громадянської війни. В статті докладно показано, що організація комітетів бідноти відбувалася в процесі відновлення Радянської влади і що комбідви в свою чергу відіграли велику роль у встановленні і зміцненні Радянської влади на селі.

Автор розповідає про те, як широко використали комбідви України багатий досвід комбідви Ра-

дянської Росії. Організацію комбідви висвітлено послідовно — в міру відновлення Радянської влади в окремих губерніях.

У статті кандидата історичних наук Б. М. Барак «Загальний жовтневий політичний страйк 1905 року в Харкові» зібрано і узагальнено значний архівний матеріал. Частина цього матеріалу приводиться автором вперше. Тов. Барак висвітлює політичний страйк у Харкові як частину Всеросійського політичного страйку. В статті показано, як робітники Харкова під проводом більшовиків зуміли перетворити політичний страйк у збройне повстання. Автор подає переконливий матеріал, що характеризує контрреволюційність буржуазії і зрадливість меншовиків.

Стаття доцента І. Я. Мірошникова присвячена історії повстання військових поселен Серпухівського уланського полку в Слободсько-Українській губернії в 1829 році. Історія цього повстання вже була висвітлена в статті тов. Ковбасюка в 1947 році (Труди Одеського державного університету, вип. 49, т. II). В роботі тов. Мірошникова викладено лише деякі додаткові факти, що характеризують хід цього повстання.

Статті доцентів Р. С. Альпера

та Г. А. Сапожнікової об'єднані однією проблемою — революція 1848 року на Заході. Тов. Сапожнікова у статті «Національно-визвольна війна польського народу у квітні-травні 1848 року у великому герцогстві Познанському» спинається на характеристичні одного з етапів боротьби польського народу за свою незалежність, за визволення від пруського панування в 1848 році. Стаття тов. Сапожнікової, однак, не вносить нічого нового після недавнього опублікування на цю ж тему статті тов. Шустера в журналі «Вопросы истории», № 3, 1948 р., крім деяких другорядних фактів.

Висновки автора про причини поразки цього повстання досить поверхові і не розкривають основних причин, зокрема помилок польських демократів у період повстання.

Доцент Р. С. Альпер у статті «Політика австрійського рейхстагу в питанні про ландштурм у жовтні 1848 року» узагальнює матеріал, почерпнутий з документальних джерел та періодичної преси того часу. Автор робить правильні висновки, однак не всі вони підтверджуються поданим у статті фактичним матеріалом.

Закінчення на 3 стор.

¹ Учені записки, т. XLIII, Труди історичного факультету, т. II. Вид-во Харківського державного університету ім. О. М. Горького, 1952.

Під знаком ділової критики і самокритики

(На VIII загальноуніверситетській конференції комсомолу)

VIII комсомольська конференція університету підвела підсумки роботи за рік. Це був рік значних успіхів. Багато цінного, нового, цікавого зроблено на всіх ділянках комсомольської роботи. Нозе піднесення досягнуте в академічній і політико-виховній роботі.

Але про досягнення на конференції говорилось мало. Основну увагу делегати спрямували на недоліки. Суворі, але справедливі критика звучала на конференції на адресу комітету комсомолу, який допустив ряд серйозних помилок у керівництві великим і боездатним комсомольським колективом.

Комітет і факультетські бюро

— Погано керував комітет роботою бюро, — сказала у своєму виступі секретар комсомольської організації хімічного факультету тов. Мельник. — Членів комітету ми бачили на факультеті лише тоді, коли потрібні були наші звіти.

Делегати говорили про те, що члени комітету керували факультетськими організаціями некоректно, не допомагали готувати і проводити засідання бюро. Секретар комсомольського бюро фізико-математичного факультету тов. Забара відзначив, що комітет мало допоміг йому у підготовці звітно-виборчої конференції. На першому засіданні новообраного бюро не було жодного члена комітету.

Гострій критиці були піддані окремі члени комітету: відповідальні за політсектор тт. Яковенко і Сметкова, відповідальні за спортивну роботу тт. Бойко і Рябих. Вони несерйозно поставились до справи, дорученої їм комсомольцями університету, не забезпечили керівництва і допомоги відповідним секторам факультетських бюро.

В комсомольській організації університету ще негаразд з дисципліною. Про це переконливо говорили делегати. Замість того, щоб скласти академічну заборгованість у двохтижневий строк, багато комсомольців розтягують цей строк до двох і більше місяців.

Погано відвідуються лекції. Тов. Мельник (хімічний факультет) навила такий факт: студентами факультету за семестр пропущено десятки тисяч годин. Деякі комсомольці рідко відвідують заняття гуртків художньої самодіяльності, не приходять на спортивні змагання.

— Комітет не популяризував досвіду кращих груп, — сказала в своєму виступі делегат біологічного факультету тов. Колодзяна.

І справді, багато неясного було для окремих комсортів. Багато з них не мали досвіду роботи, не знали, з чого її почати. А комітет не давав їм чітких вказівок, своєчасних порад. Тому і трапилось так, що біографії великих вождів В. І. Леніна та Й. В. Сталіна вивчалися неглибоко, без використання періоджерел — праць класиків марксизму-ленізму і художньої літератури; а так звані «індивідуальні співбесіди», ця надумана форма, широко практикувалися в групах.

Виховувати керівні комсомольські кадри

Секретар парторганізації університету тов. Партолін звернув увагу комсомольців на необхідність дбайливо виховувати керівні комсомольські кадри.

— Комітет комсомолу, — указав він, — слабо вчив керівників факультетських комсомольських організацій.

Делегати відзначили, що семінари для членів бюро і комсортів, які провів комітет комсомолу в кінці минулого року, не дали ніякої користі. На них були поставлені доповіді, які більше нагадували сухі, нецікаві звіти, ніж глибоко продуманий, цілеспрямований обмін досвідом.

Внесено пропозицію проводити семінари по факультетах, залучаючи до активної участі в них членів бюро і комсортів старого складу. А комітет мусить допомагати у підготовці і проведенні цих семінарів.

Про критику і самокритику

У звітній доповіді секретаря комітету комсомолу тов. Щербаненка майже не було самокритики. Ця особливість властива була взагалі стилю роботи комітету.

— На засіданнях комітету, — відзначив тов. Партолін, — критика і самокритика були некоректні. Комітет не контролював виконання власних рішень, і цей факт говорить про невизнання комітетом самокритики. Погано працювали члени комітету тт. Бойко, Булгаков, а тов. Щербаненко проявив до них лібералізм.

Тов. Партолін наводить деякі факти ігнорування комітетом критики. Тов. Щербаненкові неодноразово вказували на недоліки в комсомольській організації фа-

культету іноземних мов. Він вислухував критику, але нічого не зробив, щоб змінити становище.

Основа всіх успіхів

Основа всіх успіхів — це вміння поставлена політико-виховна робота. Від неї залежать і результати сесій, і дисципліна, і все інше. На це звернув увагу делегатів проректор тов. Махінко. Він зробив зауваження щодо комсомольських годин. В цих годинах, сказав він, мало комсомольської тематики. Треба проводити бесіди з історії комсомолу, про героїв-комсомольців, про Комуністичну партію Радянського Союзу — керівника і вихователя комсомолу.

Тов. Махінко підкреслив, що виховання слід розуміти широко. Релігійні забобони, що збереглися у деяких студентів, багато-годинні танці, які стають самоціллю, неекономічна витрата реактивів у лабораторіях — ось проти чого мусять вести боротьбу комсомольці, виховуючи з себе людей з передовою радянською свідомістю.

Вивчати матеріали XIX з'їзду

У своїх виступах делегати висловлювали глибоке задоволення рішеннями XIX з'їзду партії, з натхненням говорили про історичну промову вождя. Вони закликали комсомольський актив очолити глибоке вивчення цих визначних документів, покласти їх в основу всієї своєї діяльності.

З напруженою увагою вислухали делегати виступ секретаря райкому партії тов. Яндрінської — делегата XIX з'їзду партії, яка розповіла про роботу з'їзду.

Виступи делегатів конференції були пройняті ширим бажанням допомогти в піднесенні всієї роботи комсомольської організації університету на рівень завдань, поставлених перед комсомолом партією Леніна—Сталіна.

Врахувати всі недоліки, викриті на конференції, провести в життя пропозиції делегатів, ще вище підняти рівень виховної роботи — такі завдання нового складу комітету. Запорукою успіху буде даліше розгортання критики і самокритики, уміння вчити комсомольські маси і вчитись у них, повсякденне ділове керівництво комсомольськими організаціями факультетів.

Тов. Ковалевський подає дуже важливий і переконливий матеріал, що показує пріоритет і заслуги російської історичної науки у вивченні найскладніших джерел — стародавніх арабських рукописів. Особливо ґрунтовно показує автор роль радянських істориків у вивченні арабських джерел, зокрема Ібн-Фадлана.

На жаль, у статті немає чіткого визначення принципіальної відміни методології і методу радянської арабістики від арабістики буржуазної.

У цілому слід відзначити, що колектив істориків Харківського університету проводить чималу дослідницьку роботу і розробляє ряд актуальних тем. Разом з тим матеріали збірника свідчать про недоліки в науковій роботі історичного факультету. Деякі статті збірника (Г. А. Сажошнікова, І. Я. Мірошникова та інші) відображають вже пройдений етап, бо ці статті являють собою витяги з кандидатських дисертацій, захищених у давньому минулому. До того ж вони не вносять майже нічого нового у висвітлення порушених питань.

Вихід одного збірника на протязі багатьох років привів до прагнення вмістити по змозі біль-

ше статей. Звідси — різноманітність проблем і надзвичайна лаконічність деяких статей, що є скоріше повідомленнями (статті доцентів Гольденберга та Альєра). У збірнику немає статей з історії соціалістичного будівництва після громадянської війни, немає матеріалів з новітньої історії. Це слід вважати істотним недоліком. У збірнику немає жодної статті з історії дружби народів нашої країни, з історії допомоги СРСР країнам народної демократії в побудові соціалізму. Очевидно, ці теми ще не стали предметом дослідження історичних кафедр.

XIX з'їзд комуністичної партії Радянського Союзу поставив величезні завдання перед науковими працівниками нашої країни. Історики Харківського державного університету повинні підняти свою наукову роботу на вищий рівень, що відповідав би зростаючим вимогам партії і уряду до радянської науки. Треба налагодити регулярний випуск «Учених записок» факультету. Кожний черговий том повинен бути об'єднаний певними проблемами і відображати сучасний стан наукової роботи на факультеті.

Доцент І. ШЕРМАН.

Остеронь життя комсомольських груп

На звітно-виборчих зборах комсомольської організації факультету іноземних мов було висловлено багато критичних зауважень на адресу бюро. Студенти гостро критикували бюро за слабу академічну роботу, за те, що переважна більшість комсомольців не працює в наукових гуртках, за погані спортивні досягнення.

Слід було сподіватися, що рішення зборів стануть бойовою програмою дій для нового складу комсомольського бюро. На жаль, цього не сталося.

Під час останньої екзанаційної сесії 18 студентів факультету одержали незадовільні оцінки. Строк ліквідації академічної заборгованості було встановлено на кінець вересня. Минув місяць, однак тільки близько третини студентів ліквідувала свою заборгованість. І це не дивно, бо члени бюро не знають становища в групах. Навіть секретар бюро тов. Таратіна слабо обізнана з ходом ліквідації академічної заборгованості.

Погані справи у студентів першого курсу. На французькому відділенні, приміром, тт. Романенко, Посполіт, Старченко не склали жодного знака з позааудиторного читання. Така ж картина на німецькому відділенні. Проте комсомольське бюро і, зокрема, відповідальна за академічну роботу тов. Кузьмінська проходять мимо цих фактів. Бюро навіть ні разу не обговорювало питань академічної роботи, хоча в цьому відчувається гостра потреба.

Велике значення у підго-

товці висококваліфікованих радянських лінгвістів відіграє наукова робота студентів. Але бюро формально ставиться до залучення студентів у наукові гуртки. Не можна вважати за нормальне таке становище, коли в наукових гуртках активно працює лише 8—10 студентів. Показово, що жодний з членів бюро не бере участі в наукових гуртках.

Деканат факультету не завжди створює нормальні умови для наукової роботи студентів. Зокрема, гурток мовознавства не має керівника і через те не працює. Комсомольське бюро знає про це, але залишається байдужим.

Не все гаразд і з спортивно-масовою роботою. На університетських легкоатлетичних змаганнях, які відбулися недавно, факультет посів сьоме місце. Відповідальний за спортивну роботу тов. Толстой не встановив тісних зв'язків з кафедрою фізкультури і низовою радою ДСТ «Наука». А це не може не відбитися на стані спортивної роботи на факультеті. Досі немає укомплектованих команд, погано організовано тренувальні заняття студентів, серйозним недоліком спортивної роботи залишається її недостатня масовість.

Ці та ряд інших недоліків комсомольської роботи факультету іноземних мов вже неодноразово відзначались на факультетських зборах. Але бюро не зробило з цього висновків для себе, не намітило практичних заходів для виправлення становища.

С. ШЛЯХОВА.
В. ЛИТВИНОВ.

Як виконуються рішення комсомольських зборів

На початку вересня у другій групі третього курсу історичного факультету відбулися звітно-виборчі комсомольські збори. Обговорюючи підсумки роботи за звітний період, комсомольці по-діловому викривали недоліки, вносили пропозиції, як швидше їх позбутися.

Було указано, що комсомольці Г. Терешкін, О. Корсун, З. Александрова та інші несумлінно ставилися до свого студентського обов'язку і деякі екзамени склали на «трійки».

Водночас було запропоновано і ухвалено ряд конкретних заходів до підвищення політичної і учбово-наукової роботи в поточному році.

Особливу увагу вирішено приділити підготовці і проведенню семінарів з політичної економії, до 5 грудня всім скласти позааудиторне читання, взяти активну участь у роботі наукових гуртків.

Як же виконуються ці рішення?

Семінари з політекономії в основному проходять жваво і цікаво. Студенти глибоко висвітлюють питання, пов'язують теорію марксизму-ленізму з подіями сучасності.

Викладач В. О. Ковальова відзначила як кращі виступи студентів Г. Йоффе, Н. Довгаль та інших.

Однак комсомольці тт. Захаров, Терешкін, Шпилько, Александрова приходять на заняття слабо підготовленими. Вони, очевидно, забувають про свій комсомольський обов'язок.

Деякі студенти вже повністю, або майже повністю, склали позааудиторне читання (Н. Зенченко, Т. Матушевич, М. Дьомін, А. Кузніченко та ін.). В той же час студенти В. Шостак, С. Саріна, А. Кость та інші навіть і не приступали до цієї роботи.

В наукових гуртках нині працюють 20 чоловік. Хорошу доповідь вже зробила А. Ткаченко.

Слід відзначити, що комсомольський актив і вся група різко реагують на всі недоліки, обговорюючи їх на літучках та своїх засіданнях.

Наша партійна група, комсомольський актив повинні ще більше посилити роботу з тим, щоб з честю виконати завдання, які стоять перед групою.

Т. ДЕРЕВ'ЯНКІН,
студент третього курсу
історичного факультету.

Закінчення

Стаття доцента В. А. Гольденберга присвячена актуальному питанню історіографії — питанню про те, яке місце фактично займав вивіз рабів з Північного Причорномор'я в античний період. Автор подає ряд переконливих доказів, які спростовують широкий експорт рабів з Причорномор'я. Однак дані автором обґрунтування недостатні. Автор в цій невеликій статті намагається довести ще два положення — про наявність рабів у Північному Причорномор'ї та про торгівлю ними на Чорноморському узбережжі. Хоч ці питання і зв'язані між собою, але тут є багато незрозумілого і недоведеного.

Винятковий інтерес становить стаття доктора історичних наук А. П. Ковалевського — «Вивчення подорожі Ібн-Фадлана на Волгу за Мешхедським рукописом». Стаття є частиною великої дослідницької роботи автора над арабськими джерелами. Вона носить історіографічний і частково джерелознавчий характер. В статті дано цікавий нарис історії вивчення рукопису Ібн-Фадлана, що є одним з найважливіших джерел історії нашої Батьківщини в X столітті.

ПОРАДИ СТУДЕНТАМ-ФІЛОЛОГАМ

Минуло два місяці від початку учбового року. Вже повністю розгорнулася учбова робота. Громадське життя філологічного факультету стає з кожним днем все різноманітнішим, все більше захоплює студентів і викладачів.

Хотілось би сказати кілька слів для того, щоб наймолодші члени нашого університетського колективу змогли з найбільшим успіхом пройти свій шлях у вузі і, закінчивши курс навчання, зробити значно більше для свого народу, ніж ми, представники старшого покоління.

Студенти першого курсу інколи вважають, що серйозна учбова і громадська робота почнеться не з перших тижнів їх університетського життя, а пізніше — в майбутньому, хоч, може, й недалекому. Зовсім неправильна думка! З самого початку своєї роботи на факультеті студент-філолог повинен систематично працювати і близько цікавитися всім, що входить в обрану ним спеціальність.

А спеціальність філолога — широка. І застосування знань також дуже різноманітне.

Щоб стати справжнім філологом, треба насамперед ґрунтовно засвоїти теорію марксизму-ленінізму. Роботи великих вчителів трудящих — Леніна і Сталіна, що стосуються до літератури і мови, геніальні праці Й. В. Сталіна з питань мовознавства і економіки соціалізму, постанови Центрального Комітету партії з ідеологічних питань освітлюють нам шлях, озброюють на боротьбу за оволодіння всіма галузями науки. Студент повинен глибоко засвоїти їх для того, щоб виробити у себе єдино науковий марксистський погляд на всі найважливіші проблеми філології.

Вміння бачити і оцінювати конкретні факти, узагальнювати ці факти з марксистсько-ленінської точки зору, відстоювати в суперечках і боротьбі те, що вважаєш правильним і справедливим, застосовувати все це у практичній роботі — такі якості повинен розвинути університет у кожного майбутнього спеціаліста.

Студент-філолог повинен усвідомити величезну роль мови в житті людства, в розвитку суспільства.

Мова, як вчить нас Й. В. Сталін у своїй геніальній праці «Марксизм і питання мовознавства», є найважливіший засіб спілкування людей. Це — знаряддя, необхідне людям для взаємного розуміння, для успішного співробітництва у всіх сферах людської діяльності.

Отже, мова — це величезна сила і могутній засіб впливу на маси, організації мас. І цією могутньою силою треба вміло користуватися.

Знання мови, які дала середня школа, треба безупинно поповнювати на протязі всього університетського курсу: уважно вивчати твори найвидатніших письменників — класиків і наших сучасників, засвоювати кращі зразки мови художніх, публіцистичних, наукових творів. Необхідно розвивати своє вміння вільно користуватися мовою у виступах перед товаришами, на семінарах, на диспутах, у виступах у пресі.

Треба навчитися робити виписки з усього прочитаного з певних питань і в певній послідовності. Такі виписки раніше або пізніше, але завжди стануть у пригоді.

Слід розвинути в собі звичку стежити за орфографією та правильною вимовою кожного слова і особливо уперто вправлятися в засвоєнні важких щодо написання слів. Не менш важливо й набути вміння правильно користуватися в письмі розділовими знаками, бо від мистецтва пунктуації великою мірою залежить виразність мови.

Крім того, треба добре знати історію мови, історію літератури, яку багатьом філологам доведеться викладати в школі, бо мова невіддільна від історії суспільства, від історії певного народу; вона, як вчить товариш Сталін, «...народжується і розвивається з народженням і розвитком суспільства». Однак історія літератури без загальної історії немислима. Література є відображенням реальної дійсності в її безперервному розвитку. Тим-то молодий філолог повинен приділити вивченню історії нашої Батьківщини не менше уваги, ніж своїм спеціальним предметам.

Деякі молоді філологи дивляться на вивчення латинської та нових іноземних мов як на справу другоряд-

ного значення. Нема нічого шкідливішого за такий погляд! Справжнє знання рідної мови, граматики, стилістики, знання наукове, а не поверхове, набувається тільки при знайомстві з іншими мовами — стародавніми і новими.

З спеціальних предметів першого курсу треба звернути серйозну увагу на загальне мовознавство і вступ у літературознавство. Обидві ці науки служать вступом до всього обсягу спеціальних знань, що їх набуває студент на філологічному факультеті.

Величезне значення у важкій справі вироблення світогляду, навиків наукових досліджень, методів практичної роботи має тісне спілкування з товаришами. Для цього, передусім, треба брати активну участь у роботі комсомольських та профспілкових організацій університету. Не повинно бути жодного першокурсника без громадського навантаження! Наука народжується з громадської практики і для цієї ж практики, в широкому розумінні слова, служить.

Студентські наукові гуртки, які працюють під керівництвом досвідчених викладачів, є кращою формою для самостійних позааудиторних занять. Свідомий вибір тієї або іншої галузі знання тут конче потрібний. Більше того, плідотворна робота в науковому гуртку нерідко визначає не тільки дальшу тему дипломної роботи, але й всю сферу наукової діяльності майбутнього спеціаліста. Отже, тут важливі наукова допитливість, упертість у досягненні поставленої мети, любов до праці, іноді дуже напруженої, і та цілеспрямованість, яка допомагає переборювати найважчі перешкоди.

XIX з'їзд Комуністичної партії Радянського Союзу, наш великий вчитель товариш Сталін відкривають перед нашим народом, перед усім прогресивним людством величні перспективи будівництва комуністичного суспільства. Ви, товариші, будете активними творцями комуністичної культури. В цьому ваше велике призначення. Постарайтесь бути гідними своїх завдань і якомога краще підготуватись до свого світлого майбутнього.

Побажаємо ж успіхів у вашій натхненній роботі!

Доцент О. РОЗЕНБЕРГ.

Краще популяризувати гуртки художньої самодіяльності

В поточному учбовому році почали працювати два нові загальноуніверситетські музичні гуртки — народних інструментів і естрадного оркестру. Для занять студентів-музикантів придбані інструменти, запрошені досвідчені й висококваліфіковані керівники. З повним правом можна сказати, що створено всі умови для плідотворної роботи нових гуртків художньої самодіяльності, для вирощування здібних музикантів серед студентської молоді. Але, на превеликий жаль, заняття нових музичних гуртків поки що відвідують лише 5—6 аматорів...

Чим це пояснити? Невже в нашому університеті на кілька тисяч студентів не знайдеться 80—100 чоловік, які б постійно працювали в музичних гуртках? Ні, це не так. Взяти, наприклад, наш другий курс відділення журналістики. Студентка тов. Дуброва добре грає на піаніно, тов. Данчич — на акордеоні. Я певний, що й на інших курсах та факультетах є студенти, які вміють грати на скрипці, балалайці, мандоліні, гітарі, домбрі або інших інструментах. Та справа в тому, що не всі товариші навіть знають про існування

музичних гуртків. Культурно-комсомольських і профспілкових бюро факультетів стоять осторонь від пропаганди музичного виховання, не популяризують серед студентів університету гуртків художньої самодіяльності, не оповіщають про їх роботу.

Я певний, що кожний, хто вміє грати на якому-небудь музичному інструменті, скористується нагодою вдосконалити свою гру, набути справжньої майстерності під керівництвом досвідчених спеціалістів-музикантів, розвинути в собі смак до хорошої музики, розширити свій репертуар.

Той, хто справді любить музику і знає, яку вона дає насолоду, той не пошкодує двох-трьох годин часу на тиждень, щоб попрацювати на репетиціях музичного гуртка.

Адже мова йде не тільки про честь університету, підтримувати яку зобов'язаний кожний студент. Мова йде про потребу музичного розвитку студентів, про їх художнє виховання, якого вимагає саме життя.

М. ПАЛЕХА,
студент другого курсу
відділення журналістики.

Що заважає роботі фізичних гуртків

Коли порівняєш число тих, хто записався, і тих, хто фактично відвідує фізичні гуртки фізико-математичного факультету, то напрошується запитання: чому записуються 60—80 студентів, а працюють тільки 10—15?

Дати відповідь не важко. Це пояснюється відсутністю приміщень. Гуртки не можуть прийняти всіх бажаючих і змушені звести свою роботу до вузького кола студентів. Але навіть ті, хто працює в гуртках, змушені завжди вибирати години, коли лабораторії вільні, бо гуртки не мають власної експериментальної бази і працюють в учбових лабораторіях.

І все ж таки, як не важко на фізико-математичному фа-

культеті з приміщеннями, вихід із скрутного становища є. В 17 і 27 аудиторіях ось уже кілька років лежать експонати геологічного музею. Деканат неодноразово звертався в учбову частину з проханням звільнити ці аудиторії, але позитивної відповіді досі не одержав.

Час кінчати з цим! В новому учбовому році прийнято на факультет 275 чоловік, а приміщень нам не дали. 17 і 27 аудиторії можуть бути віддані для експериментальної бази гуртків першого-третього курсів, а експонати геологічного музею можна перемістити в інше місце.

Л. РІКЕНГЛАЗ,
член президії СНТ фізико-математичного факультету.

Читальня чи кімната для репетицій?

Гуртожиток по проспекту Леніна, 14 — найбільший в університеті. Читальня кімната, відведена тут для учбових занять, ніякою мірою не може обслужити всіх студентів.

Здавалося б, господарська частина університету і студком гуртожитку повинні були б зробити все від них залежне, щоб для мешканців гуртожитку обладнали ще одну читальню та забезпечили нормальну роботу наявного приміщення для навчання. Але вони зайняли іншу позицію. Нову читальню ніяк не спроможуться організувати, хоч для неї можна було б пристосувати підвальне приміщення.

Теперішню читальню раз у раз використовують для різних міроприємств, позбавляючи студентів можливості працювати над книгою. Чотири, а то й п'ять разів на тиждень читальню займають на дві-три години для репетицій різних гуртків самодіяльності або демонстрації кінофільмів.

Виникає питання: чи така вже потрібна демонстрація кінокартин серед тижня? Хіба не можна обмежитися показом нових фільмів тільки в суботу або в неділю?

Репетиції хору або драмгуртка теж можна з успіхом проводити в одній з підвальных кімнат, а не в читальні. Проте цього не роблять тому, що підвальні приміщення досі не прибрані. Щоб упорядкувати ці приміщення, треба влаштувати недільник. На жаль, недільника досі не можна було організувати, бо господарська частина не здатна забезпечити студентів... лопатами.

Невже через неповороткість нашої господарської частини та студкомом мешканці гуртожитку ще довго не зможуть нормально користуватися читальнею?

В. БЕССАЛИЙ.

В. о. редактора
М. К. КОЛІСНИК.

Міжвузівські змагання гребців

Гребний спорт користується заслуженою любов'ю серед багатьох студентів нашого університету. Змагання з греблі, які проводяться щороку між факультетами, ще більше популяризують цей дуже цікавий і корисний вид спорту.

В поточному учбовому році на факультетських змаганнях краще всіх виступали спортсмени біологічного, геологічного та хімічного фа-

культетів. Змагання між факультетами і тренувальна робота допомогли гребцям університету добре підготуватись до змагань на перших вузів міста.

З 12 по 15 жовтня на водній станції добровільного спортивного товариства «Наука» проходили змагання з греблі між вищими учбовими закладами Харкова. Перше місце на цих змаганнях

зайняла команда гребців університету.

Вся наша команда брала участь у фінальних заїздах. Студенти університету завоювали 5 перших місць, 3 других і 3 третіх.

Команда гребців університету за успіхи у змаганнях нагороджена дипломом першого ступеня від міського комітету у справах фізкультури та спорту.

В. ТЕТЕРІН.